

tolažbo, da potrpežljivo prenašajo svoje trpljenje. Saj vemo, da so bili svetniki celo veseli v največjih bolečinah.«

Deček zopet premišljuje in čez nekaj časa zakliče: »Zdaj pa že vem: ubogi jetniki so in pa zapuščene sirote!«

»Tudi ne,« odvrne mati. »Toda že vidim, da ti več ne pride na misel. Torej ti pa jaz povem: Najnesrečnejši človek na svetu je oni, ki najbolj žali Boga!«

Dragi čitatelj, zdaj nam pa tudi ti lahko poveš, kdo pa je najsrečnejši? No — kdo? — »Oni, ki Boga najbolj ljubi!« Gotovo, saj je Jezus sam rekel: »Blagor tistim, ki so lačni in žejni pravice, ker bodo nasičeni!«

Iz davnih dni.

Toliko lepega in zanimivega ni vedel in znal nihče povedati kot rajni Balantov oče, ki so jih lansko leto zanesli tja k cerkvi sv. Janeza.

V dolgih zimskih večerih so deda vabili vsekrižem k preji, da bi povedali kaj iz starih časov. Pa res ni bilo v celi vasi, in lahko rečem: v celi župniji človeka, ki bi bil toliko izkusil kot Balantov ded.

Kolikokrat sem kot otrok poslušal njihove pripovedi pod kostanjem za hišo, ali pod staro tepko v mehki travi na vrtu. Kakor bajka iz davnih dni donijo mi še sedaj besede dobrega starčka po ušesih.

Nekoč mi je pravil tole:

Bili so časi, ko so zasedli Francozje naše dežele. Dan na dan jih je bilo več, in vedno bolj so se jim umikali Avstrijci.

Najprej so si osvojili mesta, in od tod je šlo lahko dalje, saj kmetje se niso dosti upali upirati oboženim vojakom.

Slednjič so prišli novi gospodarji tudi v našo vas.

Nekega popoldne se je zbrala gruča ljudi za vasjo in je gledala v daljavo, kjer so se prikazovali jezdeci. V sosednji vasi so bili že nekaj dni Francozje, in ljudje so vedeli, da pridejo tudi k nam.

Še tisti večer so se zbrali čudno opravljeni tujci za pokopališčem, naredili nekaj ognjev in hodili v vas kupovat. Ljudje so se jih bali in jim dali, kar so želeli.

Proti večeru pa je dobila vsaka hiša nekaj vojakov. Konje so privezali v šupe, sami so pa zlezli kam na slamo.

Časi so bili takrat zelo slabi. Letnih pridelkov je bilo silno malo; vse so vzele razne uime. Krompirja se je kaj malo dobilo, pa je bil še ta objeden, da je kmalu segnil.

Tiste čase je Balantov Tonček gonil svojo sivko past na ledino za našo vas. Slabo se je godilo revežu pri kravici, večkrat je bil lačen. Ker so spravili vaščani že poljske pridelke domov, je lahko pasel tudi po njivah, kjer je bujno poganjal jesenski plevel. Tam, kjer je bil krompir, je bilo največ paše. In na takih njivah se je Tonček tudi najrajše mudil. Vzrok je bil ta, ker je včasih našel kak krompirček, ki so ga bili ljudje popustili.

Tonček je imel s sabo palico in je vsak kupček malo prekopal, da se je zdajpazdaj pokazal iz prsti kak zemeljski sad.

Prinašal je vsak dan domov v žepih krompirja, kar ni bila malenkost za one čase, ko so se ljudje morali zadovoljiti z ovsenim in prosenim kruhom. In še hvala Bogu, da so ga imeli!

Balantovi so bili revni, in se jim je godilo zelo slabo. Svojo hišico so imeli poleg gozda. Bila je lesena in s slamo krita in na nekaterih mestih že tako razdrapana, da je ob deževnem vremenu pritekala mokrota tudi v izbo.

Povsodi je bilo opaziti nasledke slabih časov. Na poslopih in v gozdih, kjer je bilo boljše drevje večinoma iztrebljeno, in na polju, kjer je rasel le osat, kajti zemlja ni dajala sadov vsled neprestanih poljskih nesreč.

Ni čuda, da so se Balantovi v resnici bali zime, ki se je bližala s hitrimi koraki.

*

Balantov Tonček je nekega poznojesenskega dne pekel krompir na paši. Nanesel je iz gozda suhih drv in zanetil ogenj, da se je grel in preobračal lepodišee krompirčke. Kadilo se je na vso moč, ker so bila drva malo mokra. Ko je bil krompir pečen, ga vzame deček v roke in začne lupiti.

Pa stopi iz gozda človek in pride počasi po njivi, kjer je kuril Balantov Tonček. Pastir je spoznal francoskega vojaka in se je nemalo prestrašil. A ker je bil vaje takih ljudi, se je možko postavil k svoji kravici.

Spoštljivo prime Tonček za klobuk in pozdravi vojaka. Ta stopi k njemu in mu nekaj reče, česar pa pastirček seveda ni razumel. Imel je ravno kos krompirja v rokah in je komaj čakal, da bi ga snedel. Bil je tako lačen!

Vojak je menda to opazil. Poseže v žep in izvleče kos belega kruha. Ponudi ga Tončku, ki ga vesel vzame. Nato pa se obrne krepki mož in odide.

Tončku je hvaležnosti trepetalo srce, ko je gledal za dobrim vojakom. Urno je pognal domov svojo sivko in nesel polovico kruha materi, ki ga je dala Tončkovi sestri.

Nekega dne so odšli vojaki iz vasi. Celo dopoldne ni bilo nobenega nazaj, in ljudje so že mislili, da so odšli za vedno. Kjer so imeli vaščani kaj jestvin, so jih privlekli zopet na dan, kajti vpricho vojakov ni kazalo, ker je bilo znano, da imajo nekateri tudi dolge prste . . .

Pri Balantovih so imeli v skrinji pod streho še nekaj ržene moke. Skrbno so jo mati tisto dopoldne spravili skupaj in se pripravili za peko. Delali so vse na skrivnem, ker kruh še tako prekmalu zadiši in vznemiri deco, ki hoče imeti vedno polne želodčke . . .

Opoldne so bili hlebčki pečeni. Mati so jih počasi in skrbno jemali iz peči, vendar so otroci za-

čutili prijetni duh in nabralo se jih je vse polno pred ognjiščem. Dobili so vsak svoj delež in odšli na vse strani.

Tisti čas pa se je pred hišo oglasil hrušč, in v hipu je bilo polno vojakov pred vežo.

Na klopici je bilo pet hlebcev, in vojaki so jih meninič tebinič vzeli in odšli ž njimi naprej.

Balantova mati so bridko zajokali. Nepopisna žalost se je polastila materinega srca. V duhu so gledali ubogo deco, kako bo iztegala roke, a ona ji ne bo mogla pomagati.

Tonček je videl vojake, ko so odnesli kruh. Ves prestrašen je tekel za hišo in gledal za njimi. Milo se mu je storilo, ko je videl, da bo morala spet vsa družina trpeti lakoto.

Stisnil je klobuček pod pazduho in hotel steči za vojaki. V tistem hipu pa nekaj zašumi za njim v gozdu, in nova četa vojakov se prikaže v grmovju. Vsi so hiteli naprej, nobenega reda ni bilo v vrsti. Pred njimi je šel oni vodnik, ki je bil Tončku dal takrat na paši kruha.

Deček gleda vojaka, pa si ne upa stopiti predenj. A ker je vse kričalo in so šli vojaki vsekrižem, steče za dobrim mladeničem in mu ves v solzah kaže za tatinskimi vojaki, ki so bežali čez njive proti vasi. Videli so se dobro veliki, okrogli hlebci pod pazduhami brezsrčnežev.

Vodnik je menda razumel dečka in je takoj velel vojakom. Skočili so na njegove besede naravnost za bežečimi tatovi.

Tonček je tekel poleg vodnika, kar so ga nesle noge. Sredi vasi so jih došli.

Vodnik je prijel enega vojaka, mu vzел kruh in kričal nad drugimi. Tonček je poslušal in takoj uganil, da ni bila to pohvala.

V hipu so bili hlebčki skupaj na tleh, vodnik pa je pokazal dečku, naj jih vzame in odnese domov. Pobožal ga je in odšel za svojimi tovariši.

Samega veselja ni vedel Tonček, kaj naj stori. Dobri vojak se mu je tako priljubil, da bi bil stekel

za njim in mu poljubil roko. Toda bil je že predaleč, in bi ga tudi ne bil našel v veliki gnječi.

Pobral je torej kruh in ga odnesel domov. Mati niso vedeli, kaj naj store, tako jih je to razveselilo. Saj je bila vsa družina rešena najhujše bede.

Pogosto so govorili pri Balantovih o dobrem vodniku, in mati so navadno pristavili: »Gotovo je imel ta mladenič dobro mamico, ki ga je učila, da ne sme škodovati bližnjemu. Dober sinko to, ki med divjimi tovariši ne pozabi materinih naukov . . .«

*

Kadar je govoril stari Balant o tem vodniku, vselej mu je prišla solza v oko. Spominjal se je vojaka gotovo tudi v molitvi. Človeka, ki ima čuteče srce za siromaka, ne izbriše čas iz spomina.

Francozje so bili takrat prvič in zadnjič v naši vasi. Morali so bežati pred avstrijskimi vojaki. Vendar so jih ljudje še dolgo pomnili. Balantovemu očetu pa je bil do zadnjih dni najbolj v spominu tisti usmiljeni vodnik.

Slavko Slavič.

Pred počitkom.

Pojmo spat,
Bog je zlat!
Križ popreje
naredimo,
k Bogu vneto
pomolimo,
in k svetnikom

mučenikom,
k materi Mariji,
da bo v rajskem siji
Sina svojega prosila,
da krilatcev družba mila,
v sobo našo bo priplula
in pri nas do jutra čula.

Slavko Slavič.

